

כור ההיתוך החדש של החברה הישראלית – המכללות

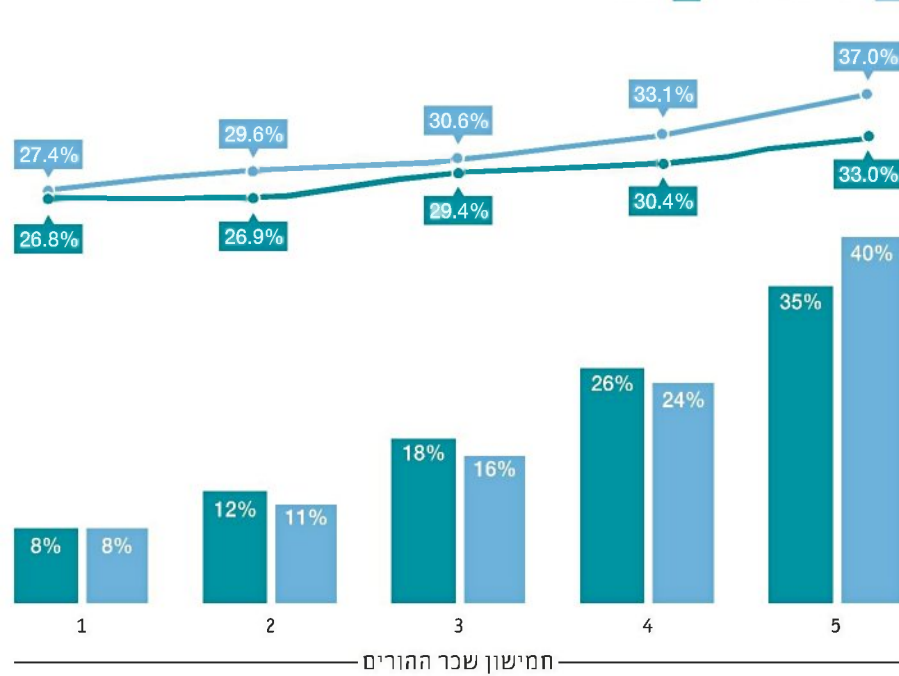
גישה להצלחה

הצלחת סטודנטים, לפי ההכנסה של הוריהם

ננישות << שיעור הקבלה ללימודים

הצלחה << כמה מהבוגרים התברנו לאחר לימודיהם בחמישון העליון של ההכנסות במשך

אוניברסיטאות מכללות

חמישון שכר ההורים

מקור: אגף הכלכלה הראשי, משרד האוצר

נמצא באזור הרישום שלהם, מה שיוצר בתי ספר לבני מעמד סוציו-אקונומי גבוה המבקשים לרכוש שירותי חינוך איכותיים. הרבר הופך את מערכת ההשכלה הגבוהה לזירה הראשונה, ואולי היחידה, שבה ניתן לבי צע את אותו תיקון חברתי שיצמצם את הפערים הסוציו-אקונומיים במדינת ישראל – ובאותה נשימה, לא לוותר על הזדמנות לייצר היכרות וכבוד הרדי בין חלקיה השונים של החברה הישראלית.

פרופ' פרידלנדר הוא נשיא המכללה האקדמית הדסה ירושלים

בתחום שילוב הבוגרים בשוק התעסוקה ועזרה בכנייה של מסלולי קריירה לטווח הארוך. במצב אידיאלי, מתן האפשרות למוביליות חברתית צריך להתחיל כבר במערכת החינוך הפורמלית, בכתי הספר היסודיים והעלייסודיים. אולם המציאות הישראלית מלמדת אותנו כי דבר זה אינו מתקיים. לדוגמה, בדיקה של מרכז המחקר והמידע של הכנסת שבוצעה לאחרונה, מצאה ששני שלישים מבתי הספר היסודיים ממלכתיים שמשדר החינוך אישר להם לגבות בשנה שעברה יותר מ-2,000 שקל לשנה, מוגדרים כמוסדות חינוך ייחודיים ועליאזורים. משמעות הרבר היא שהם רשאים לקלוט תלמידים שבית הספר אינו

להשכלה גבוהה במשפחתם. במסגרת תהליך זה, לכלל מוסדות ההשכלה הגבוהה, לא רק האקדמיים, יש תפקיד כפול. מחד, תפקיד חברתי-תרבותי, ומאידך תפקיד סוציו-אקונומי. בהיבט החברתי-תרבותי, אין זה מספיק שכולם נפגשים בזירה אחת, המוסדות חייבים למצוא גם דרך לייצר באופן אקטיבי אינטראקציות שונות בין הסטודנטים. זאת, על מנת שלא יחלפו כל שנות הלימודים מבלי שהם למדו להכיר ולכבד זה את זה.

בהיבט הסוציו-אקונומי, מוסדות ההשכלה הגבוהה מקנים לסטודנטים הכשרות מקצועיות והשכלה שתאפשר להם להתפתח בשוק העבודה. בכך למעשה, הם מסייעים להם להתקדם מבחינה חברתית כלכלית, בהשוואה לנקודת הפתיחה שלהם, עת החלו ללמוד; נקודת פתיחה שכאמור לא השתנתה משמעותית עד לשלב זה בחייהם. האחריות והפוטנציאל למוביליות חברתית בזירת ההשכלה הגבוהה גדולה אף יותר, ומי תחיל כבר במכונות הקדם-אקדמיות השונות שמשיערות לרבים להשלים 12 שנות לימוד, לשפר ציונים או ללמוד שפה, על מנת שיוכלו להתקבל ללימודים גבוהים. האחריות למוי רלוונטיים ויישומיים לשוק העבודה, שיאפשרו להם לקדם את עצמם מבחינה כלכלית. וכמובן גם לאורך שנות הלימודים, על ידי הענקת יחס אישי וסיוע במידת הצורך לסטודנטים המתקשים בלימודים. האחריות של המכללות אינה נגמרת בהענקת תעודת הסיום, אלא מתקיימת גם לאחר מכן, בפעילות של המוסדות השונים

צה"ל אולי הפגיש, ועדיין מפגיש, חלקים שונים בחברה – אך הוא אינו משנה באופן מהותי את היכולת להשתלב בחברה

צמצום פערים

ברטולד פרידלנדר

במשך שנים רבות מאז הוקמה המדינה, נהוג היה לייחס לצה"ל תפקיד ביצירת כור ההיתוך הישראלי. הצבא היה המקום הראשון שהפגיש את העדות השונות בחברה כשוות, וכפועל יוצא טישטש במידה מסוימת את ההבדלים התרבותיים, לכדי תרבות יהודית ישראלית אחת ככל שניתן.

בין אם הוא הצליח לעמוד בתואר שהוענק לו במסגרת תפישת כור ההיתוך, ובין אם לאו, עם השנים תפישת זו התחלפה כתפישת הרב-תרבותי תיות – ואיתה הרצון לשמור על השונות התרבותית של כל קבוצה בחברה. אולם שתי התפישות המנוגדות האלה, שמתייחסות בעיקר לפן החברתי-תרבותי, אינן נותנות בהכרח מענה להיבטים הסוציו-אקונומיים. צה"ל אולי הפגיש, ועדיין מפגיש, חלקים שונים בחברה הישראלית – אך הוא אינו מפגיש את כל הקבוצות החברתיות, ולבטח אינו משנה באופן מהותי את היכולת של הפרט להשתלב בחברה מבחינה כלכלית וחברתית.

לפיכך, האקדמיה הפכה להיות הזירה הראשונה והמרכזית שבה כל החלקים בחברה יכולים להיפגש, ובעיקר לזירה בעלת הכוח והתפקיד, לייצר מוביליות חברתית ולהעניק לכלולם הזדמנויות שוות.

תפנית זו החלה באמצע שנות ה-90, עם הקמת המכללות הייצוריות שלמעשה הנגישו את ההשכלה הגבוהה לקבוצות נוספות בחברה. מגמה זו הלכה והתעצמה עד לימים אלו, ככל שמספר הסטודנטים במכללות ממשיך לצמוח – ואיתו כמובן צעירים רבים שמהווים דור ראשון